

Se mottakertabell

Deres ref:	Deres dato: 24.06.2021	Vår ref: 21/00300-5	Vår dato:27.09.2021
------------	------------------------	---------------------	---------------------

Museene i Sør-Trøndelag - hørings svar: Regional plan for kulturmiljø i Trøndelag 2022 - 2030

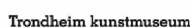
Vi viser til høringsdokumentet for Regional plan for kulturmiljø i Trøndelag med frist 1. oktober 2021. Vi viser også til tidligere korrespondanse og innspill fra MiST.

Museene i Sør-Trøndelag (MIST) er positiv til det foreliggende plandokumentet, og vurderer det som et viktig styringsdokument i arbeidet med kulturarv i fylket i perioden frem mot 2030. Trøndelag fylkeskommune har gjort enn god og grundig jobb, og vi ser frem mot fremtidig samarbeid.

MIST representerer en av landets største kompetansevirksomheter innenfor kulturarvfeltet, og vi ønsker å være en sentral kunnskapsleverandør til flere av de temaer og tiltak som foreslås gjennomført i planperioden. Det er derfor viktig at MiSTs og museers betydning og rolle i samfunnet generelt tydeliggjøres i planen.

Vi påpekte i forrige innspillsrunde viktigheten av å se den nye Museumsmeldingen i kontekst til det foreliggende plandokumentet. Dette er viktig for å bidra til nødvendig samordningen av aktører innenfor fagfeltet og på den måten ivareta det overordna målet om helhetstenking og sikre viktige synergieffekter. En stor utfordring innenfor kulturarvfeltet er den forvaltningsmessige fordelingen av ansvar og økonomi. Vi mener at en koordinering av ressurser og kompetanse på tvers av sektorer er nødvendig for å sikre vår felles kulturarv på best mulig måte. Samtidig bidrar koordinering til at det kan skje på en samfunnsøkonomisk forsvarlig måte.

Med henvisning til statlige delegeringsprosesser og nye forventninger fra statlige forvaltningsorganer, er det viktig at man samarbeider tett med allerede etablerte fagmiljøer som MIST og andre museer i fylket. Her finnes spisskompetanse innenfor bygningsvern, dokumentasjon, bevaring og formidling

Museene i Sør-Trøndelag AS, Felles Postmottak,
Postboks 6289 Torgarden, NO-7489 Tr.heim
Org.nr./VAT ID No..... NO 993 595 675
E-post/E-mail..... post@mist.no
faktura@mist.no
Web..... www.mist.no

mv. – i tillegg til antikvarisk kompetanse. Tilgangen til antikvarisk kompetanse, håndverkere og andre med faglig bevaringskompetanse vil øke framover, noe bygningsvernundersøkelsen fra 2019 tydelig viser. Samarbeid med- og langsiktig styrking av allerede etablerte faginstanser som museer, vil derfor være viktig for å ivareta vår felles kulturarv. Museumsinstitusjonene kan dermed ha enn viktig rolle som bindeledd mellom forvaltning og eiere. Museene har dessuten god geografisk spredning og er dermed i posisjon til å fylle denne faglige rollen.

For å styrke tilgangen til fagkompetanse i landets fylker, arbeider Riksantikvaren med å etablere flere bygningsvernssentra. Vi mener at dette er et godt tiltak, og vil særlig framheve museenes muligheter for å ivareta en slik rolle. Disse bygningsvernssentrene har behov for langt bredere kompetanse enn ren håndverkerkompetanse, og med museenes etablerte systemer og kompetanser innenfor antikvarisk (industri-arknologisk) dokumentasjon og overvåking, bevaring og formidling, vil vi kunne fylle viktige roller i sentrene. Dette vil også være en god måte å løfte og koordinere allerede eksisterende og kompetente kulturarvsaktører for å nå et overordna felles mål om å bevare kulturarven vår på en samfunnsøkonomisk bærekraftig måte. Vi viser bl.a til kompetansen ved bygningsvernssenteret på Rørosmuseet der erfaringen med tverrfaglige aspekt med håndverk, dokumentasjon og systematikk i museumssamlingene og formidling er en stor styrke når en skal bygge opp senter.

Formidlingskanal:

Vi registrerer at fylkeskommunen har brukt betydelige ressurser på digital formidling av enkelte kulturminner gjennom Kulmin, mens andre kulturaktører benytter andre kanaler. Vi ser behovet for å samordne valg og bruk mht. digital plattform i formidlingsarbeidet framover, og ser ikke at ressursbruken det er lagt opp til gjennom Kulmin forsvarer eller muliggjør bred bruk av denne formidlingskanalen. I den sammenheng vises det til Kultur-ITs e-kulturkanal som flere museer har gått sammen om å bygge opp og utvikle. Her kobles samlingskatalogene i Primus, digitaltmuseum.no og Kulturpunkt sammen, noe som bidrar til at flere systemer følges opp parallelt og samtidig (mangler da bare ASTA). Dette systemet er nasjonalt (skandinavisk) og man er sikret oppdatering. Kulturpunkt anses derfor for vår del som samlet formidlingsplattform som også kan brukes av andre enn museer. Dataene som legges inn i systemet blir forvaltet i framtiden. Alt dette innenfor et mer forsvarlig kostnadsnivå. Vi imøteser en videre dialog om også dette med fylkeskommunen og flere aktører framover.

MIST har, i tillegg til oven omtalte hovedtemaer, følgende innspill til planen:

- 1) Overordna kommentarer og 2) Detaljerte innspill (*innspill til hvert deltema med retningslinjer og tiltaksforslag*)

1. Overordna kommentarer

- Trøndelag fylkeskommune har gjort et grundig forarbeid til planen. Det er positivt at fylkeskommunen i så stor grad forsøker å samordne og løfte fram kulturarven i fylket.
- MiST er en av de største museumsaktørene i fylket, og bør sammen med Museum Midt, Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Saemien Sijte, nevnes spesifikt som samarbeidsaktører og kunnskapsleverandører til arbeidet med- og bevaring av kulturmiljø.
- Det er viktig at hele planen oversettes til sørsamisk. Synliggjøring av samisk språk er nødvendig for å ta vare på og tilgjengeliggjøre denne viktige delen av samisk kultur.

2. Detaljerte innspill:

- Kulturmiljø, fellesskap, demokrati (s. 7)

MiST foreslår at det legges inn et nytt punkt: «Den samiske historien i Trøndelag skal danne grunnlag for undervisning om samiske samfunnsliv, kultur, næring og språk – herunder fokus også på undertrykkelse og forsoning».

- Innledning (s. 10-15)

Vi mener at Museumsmeldinga må omtales under «Nye forventninger fra staten» samt i listen over Internasjonale, nasjonale og regionale føringer.

I denne delen (s.13) bør planen også problematisere Statlige Landsverneplaner (LVP) og forholdet mellom verneklasse 1 og 2. Trøndelag fylke har flere kulturminner i verneklasse 2, i tillegg til kulturminner som inngår i Temaplaner uten juridiske forpliktelser om bevaring (NVE). For å unngå tap av disse kulturhistoriske verdiene i verneklasse 2 bør man sikre at vernemyndighetene varsles i tilfelle endret eierskap eller ombyggingstiltak, samt at man utarbeider standarder for industri-arkeologisk dokumentasjon som kan pålegges eier dersom disse vurderes fjernet. Antikvarisk (industri-arkeologisk) dokumentasjon vil etter vår vurdering kunne være et godt virkemiddel her.

- Infoside Kulturmiljø og Kulturlandskap (s: 18)

MiST foreslår at det legges til: «I det samiske landskapet er sporene etter reinhushold og reindrift derimot nærmest usynlige.»

- Perspektiver i 2020-åra (s:19)

MiST savner fortsatt en bedre vektlegging av samiske kulturmiljø i rørossamisk område og ønsker at våre tidligere innspill tas inn i planen her.

- Regionale verdier og kunnskapsformidling (s:22)

Museene bør omtales spesifikt som en viktig kunnskapsleverandør til fylkeskommunen, kommunene og Sametinget. Museene omtales kort i løpeteksten, men bør omtales tydelig i retningslinjene. Videre mener vi at MiST kan og bør ha enn tydeligere rolle i tiltaksforslagene i egenskap av den kompetanse vi som organisasjon representerer, som ressurs og kunnskapsleverandør.

- By- og stedsutvikling (s. 24-25)

Museene bør etter vår mening trekkes inn i dette arbeidet. Museene har store samlinger som dokumenterer det historiske perspektivet og kan derfor bidra i arbeidet.

Videre ser vi behovet for at en i «Vern gjennom Bruk»-strategien også gjennomfører tiltak der gjenbruk og antikvarisk dokumentasjon bidrar til å sikre verdier som ikke ellers bevares grunnet andre samfunnsbehov.

Vi mener at foreslåtte tiltak er gode og konstruktive, men at tiltakene i liten grad stimulerer til samarbeid på tvers av fylkeskommunal og kommunal forvaltning og museene som kompetanseinstitusjoner. Her mener vi at en med fordel kan inkludere tiltak der kommuner i større grad utnytter allerede etablerte fagorganisasjoner som museer for sikre best mulig kompetansegrunnlag og vurderinger for å på den måten ivareta og sikre god antikvarisk praksis innenfor bevaring, gjenbruk og forvaltning av kulturminner- og miljøer.

- Håndverk og materialproduksjon (s. 26-28)

MiST støtter tematisk spesialisering innenfor etablering av kompetansesentra, og viser her til ovenstående innspill om at slike sentra bør baseres på eksisterende kompetansebedrifter. Det er viktig at en i tillegg til tradisjonelt bygningsvern, også styrker annen kompetanse i sentrene, som f.eks. antikvarisk og industri-arkeologisk dokumentasjonsmetodikk.

MiST har i dag en formell samarbeidsavtale med NTNU. Vi mener at MiST og andre museer kan, i tillegg til å styrkes som kompetansesentra, også bør ha en mer aktiv rolle hvor studenter kan ha praktisk opplæring innenfor bygningsvern og andre fagområder. Ansatte i MiST, og ved andre museer, kan i større grad benyttes som bi-veiledere i BA- og MA-oppgaver samt i undervisning, for å på den måten sikre best mulig teoretisk og praktisk relevans og synergieffekter på tvers av institusjoner innenfor kulturarvområdet. Et slikt samarbeide vil også gi muligheter til formidling av oppgavene – og kan dermed bidra til å skape økt lokalt engasjement for bevaring av kulturarven.

- Klima (s. 31)

Tiltak i perioden 2022-2030:

- a) Siste punkt om piloter: Her kan bygningsvernsentrene bidra med kunnskap.
  - b) Nytt punkt om industri-arkeologisk dokumentasjonskompetanse (se over) for å sikre godt grunnlag ved eventuell flytting av bygninger og objekter grunnet klima og erosjonsproblematikk.
- Opplevelsesnæringer (s. 33)

MIST utgjør regionens største produsent av kulturhistoriske opplevelser, og har ambisjon om å være en aktiv og kraftfull aktør innenfor dette feltet. Vi støtter foreslåtte retningslinjer og tiltak, men ønsker at samarbeidet med MIST og andre museer styrkes og tydeliggjøres, da vi mener at dette er nødvendig for å nå de overordna delmålene.

- Kulturmiljø, fellesskap og demokrati (s. 37)

MiST støtter foreslåtte delmål, retningslinjer samt tiltak i planperioden – men vil fremme at samarbeidet med museer er sentralt for å nå målene og for å styrke kunnskapen om vår historie knyttet til tematikken. MiST og andre museer har lang erfaring og kompetanse på feltet, og har i tillegg nødvendige arenaer og ressurser for å løfte tematikken overfor ulike samfunnsgrupper, skoler mv. Vi mener derfor at en tettere samhandling mellom skoler og museer i undervisning og problematisering rundt tematikken bør synliggjøres i tiltaksoversikten.

Vedlegg:

s. 6: MiST mener at Reindriften må nevnes i punktene under Næringsveier mm

s. 7: Fornorskningsprosessen som er omtalt både under Fellesskap og demokrati, men må også legges til under Kritisk blikk på fortida. Konsekvensene av denne politikken er omfattende på mange nivåer og må være et sentralt tema i framtidige analyser av vår historie.

Vi imøteser og gleder oss til fremtidig godt og konstruktivt samarbeid.

Med vennlig hilsen

Karen Espelund
Administrerende direktør
Museene i Sør-Trøndelag

Kopi til: Øystein Eide / Trøndelag fylkeskommune, Anne Marit Mevassvik / Trøndelag fylkeskommune

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Trøndelag fylkeskommune		Postboks 2560	7735 STEINKJER
Trøndelag fylkeskommune	Anne Bjørg Svestad	Postboks 2560	7735 STEINKJER
Trøndelag fylkeskommune	Hilde Tokle Yri	Postboks 2560	7735 STEINKJER